

Astman lääkehoito

1. Hoitavat lääkkeet

Astman tärkein lääkehoito on keuhkoihin hengitettävä kortikosteroidi-inhalaatio. Lääkitystä käytetään säännöllisesti. Päivittäinen ylläpitoannos sovitaan sellaiseksi, että astma pysyy hallinnassa. Pahenemisvaiheessa hoitavan lääkkeen annostus 2 – 4-kertaistetaan noin 2 viikoksi.

Nämä lääkkeet eivät auta astmakohtauksessa, mutta ne estävät astman oireiden kehittymistä. Hoitoon liittyy joskus suun ja nielun hiivasienitulehdus sekä äänen käheys. Siksi huuhto suusi aina lääkkeen oton jälkeen ja sylje huuhteluvesi pois. Jos suun limakalvo-oireet vaivaavat silti, voi vaihto toiseen saman lääkeaineryhmän valmisteeseen tai erilaiseen inhalaattoriin auttaa.

Lievässä astmassa hoitavana lääkkeenä voidaan osalle potilaista käyttää leukotrieenin estäjiä, jotka ovat tablettimuotoisia lääkkeitä. Toisinaan niitä käytetään myös tehostamaan muuta peruslääkitystä.

2. Keuhkoputkia avaavat hengitettävät lääkkeet

Lyhytvaikutteinen keuhkoputkia avaava keuhkoihin hengitettävä beetasymptomimeetti on astmaa sairastavan ensiapu ja siksi se on aina syytä pitää mukana. Jos oireet ovat lievät, 1-2 annosta äkillisten oireiden yhteydessä riittää. Lääkkeen vaikutus alkaa noin 5 - 10 minuutissa ja kestää noin neljä tuntia. Jos oireita ilmaantuu toistuvasti tietyissä tilanteissa, on syytä ottaa lääkettä ennalta ehkäisevästi, esim. ennen liikuntaa.

Vältä liiallista annostelua, mutta lääkkeen ottamista ei saa pitkittää oireiden aikana. Huomioi, että lisääntynyt avaavan lääkkeen tarve on yleensä merkinä astman pahenemisvaiheesta, jolloin astman peruslääkitystä pitää myös lisätä.

Lisäksi on saatavana pitkävaikutteisia keuhkoputkia avaavia hengitettäviä lääkkeitä. Niiden vaikutus kestää 9-12 tuntia. Formoterolia sisältävän pitkävaikutteisen avaavan lääkkeen vaikutus alkaa nopeasti, muiden lääkkeiden hitaammin. Siksi lääkäri on voinut määrätä sinulle formoterolia sisältävän valmisteen otettavaksi sekä säännöllisesti että tarvittaessa otettavana kohtauslääkkeenä. Muita pitkävaikutteisia avaavia lääkkeitä ei voi käyttää välittömien oireiden hoitoon.

Pitkävaikutteinen keuhkoputkia avaava lääke on tarkoitettu säännölliseen käyttöön silloin, kun hoitava astmalääke ei riitä pitämään yllä hyvää hoitotasapainoa. Se ennaltaehkäisee keuhkoputkien supistumista ja siten oireita.

Kaikille beetasympatomimeeteille ovat ominaisia samantyyppiset sivuvaikutukset. Hoidon alkuvaiheessa saattaa esiintyä sydämentykytystä, päänsärkyä ja vapinaa, jotka katoavat tai vähenevät lääkitystä jatkettaessa. Joskus annoksen pienentäminen tai vaihto toiseen saman lääkeryhmän valmisteeseen tai antikolinergiseen lääkkeeseen auttaa.

Eri mekanismilla vaikuttavia, keuhkoputkia laajentavia ns. antikolienergisiä lääkkeitä voidaan käyttää joko yhdessä edellisten lääkkeiden kanssa tai yksinään. Sekä lyhytvaikutteisia että pitkävaikutteisia antikolinergisiä lääkkeitä voi käyttää astman hoidossa. Niiden aiheuttamat sivuvaikutukset ovat vähäisiä. Beetasympatomimeetin teho astmassa on yleensä parempi kuin antikolinergisen lääkkeen.

3. Yhdistelmävalmisteet

Mikäli on tarvetta säännölliseen pitkävaikutteisen keuhkoputkia avaavan lääkkeen käyttöön, käytetään yleensä hengitettävän kortikosteroidivalmisteen ja pitkävaikutteisen avaavan lääkkeen yhdistelmää. Lääkitykseen voi liittää tarvittaessa myös leukotrieenin estäjän.

Inhaloitavan lääkkeen ottotekniikan hallitseminen on tärkeää. Pyydä lääkäriä tai hoitajaa silloin tällöin tarkistamaan, miten otat lääkkeesi.

4. Muu lääkehoito

Kortisonikuuri tabletteina tosi tarpeeseen.

Jos sinulla on vaikea astman paheneminen tai pahenemisvaiheessa lisäämäsi peruslääkitys ei tehoa muutamassa päivässä, on tarpeen käyttää kortisonitablettikuuri (esim. Solomet, Prednisolon, Medrol, Prednison). Lyhyet kuurit ovat jokseenkin vaarattomia, mutta käytettäessä pitkään suuria annoksia on sivuvaikutuksina kuvattu mm. luuston haurastumista, ihon ohenemista, painon nousua ja mahahaavaa.

Jos astman pahenemisvaiheita on useita kertoja vuodessa, on syytä tarkistaa onko ympäristössä pahentavia tekijöitä, onko peruslääkitys riittävä, inhalaatiolääkkeen käyttö, astmaa pahentavat liitännäissairaudet (etenkin krooninen poskiontelo-oireilu ja nuha sekä kurkunpään oireet ja allergiat)

Limaa irrottavia lääkkeitä käytetään poikkeustapauksissa tilapäisesti. Limatyhjennyksen apuna on hyvä käyttää esim. vesipulloon puhallusta (vesi-PEP)

Yskänlääkkeitä ei astmapotilas yleensä tarvitse. Yskän lisääntyminen voi olla merkki riittämättömästä astmalääkityksestä. Lääkitystä tehostamalla yskäkin yleensä lievittyy.